

ilde voor u lij-  
u bevrijden, Hij

W.

**EVEN**

woord aan Ds Th.

rtikel aangeduide  
„geloovig“ brengt,  
mee. Wie op een  
s, d.w.z. niet de  
en het aan Hem  
is daarmee nog  
te zijn; maar is  
en zijn leven als

n plaats zijn, als  
een middenweg  
waren in het ge-  
nder kon „ver-  
chen het wel en  
ks van tusschen  
of akten liggen  
i de beeldspraak  
in geen „polen“.  
elkaar behooren  
en „vleesch“, als  
hoorzaamheid en

ens wil, van God  
reer werkt (naar  
erichtingen als  
odsvijanden, dai-  
ook tegen alle  
arin hij niet de  
adigen tegen zijn  
tegen het werk  
ed is.

b.v. niet geloof-  
ord over — de  
de zending van  
n meestal noemt  
n we het door-  
rak dit dikwijls  
en over den z.g.

e, als het gaat  
ctieven twijfel“.  
ig, of „het“ zelf

i van de geloofs-  
noemt den „sub-  
is met het niet-  
die men dikwijls  
de „objectieve“

anderen in een  
met zijn onder-  
ctieven“ twijfel  
t met Gods ge-  
die hij buiten  
st Gods geopen-  
i met zijn eigen  
wij niet twisten  
ctieve“ twijfel;  
icht aanleiding

a, of worden<sup>1)</sup>,  
en, dat de „sub-  
staan van den  
waarschuwen  
n pleegt te ver-  
ijldige zonde in  
wijfel.

inzien van den  
voor God als  
„geloovig zijn“.

ijfel aangaande  
n niet geschel-  
kte-van-vertrou-  
eken. Hij heeft  
dschap onvoor-  
gezwooren, geen  
bevolen, Hem,  
niederde geloofs-

eft b.v. in het  
laarna; in het  
Nieuwe, enzoo-  
is immers ge-  
aar er nu ge-  
et er ook ge-  
torie van Gods

(v.) gaan soms

akten maakt een historie van onze re-akties. In het algemeen reeds maakt het proces van akten een proces van reakties, en wordt het tweede door het eerste bepaald. In het speciale geval, waarover we thans handelen, gaat dit beeld slechts ten dele op (inzoverre n.l. de wil van den mensch van God reeds gewerkt is, en daarna ZELF werkt). Voor een ander deel gaat het niet eens op: immers, het geloof komt op uit de wedergeboorte; de wedergeboorte nu is NIET een re-aktie van een tegenover God op „natuurlijke“ wijze „reageerend“ „individu“, doch een werk, dat God vrij, soeverein, naar mij toekomende als herschepper, in mij en aan mij doet; het is dus een werk, dat mij pas dan tot een re-ageeren brengt op Gods spreken en werken buiten mij, wanneer Hij eerst aan Zijn werken „buiten mij“ een werk „in mij“ heeft toegevoegd. Zoo is ons spreken van „gedateerd“ spreken en „gedateerd“ antwoorden nog des te beter op zijn plaats gebleken te zijn. Immers, als „geloovende“ mensch re-ageer ik op Gods spreken op een bepaalden dag, in een bepaald oogenblik. Is het waarlijk geloofsakte, dan ben ik te voren reeds wedergeboren; maar daarbij was ik lijdelijk: Hij ageerde in mij, maar ik re-ageerde niet, nog niet. Het re-ageeren is hier natuurlijk bedoeld in positieven zin: het amen-zeggend reageeren (er is ook een re-ageeren van den onwedergeborene; die verhardt den nek, verstokt zich, „houdt“ naar Paulus' woord Gods waarheid „ten onder“; wat de bijbel noemt: „katechisme“, een re-aktie van den onwedergeborene, tegenstelling met de geloofsakte). Zoo vaak ik dus op een mijzelf zoowel nu als later volkomen onbekende manier en tijd wedergeboren zijnde, inderdaad de geloofsakte voltrek, doe ik een gedateerde re-aktie op Gods gedateerde spreken. Ik heb Hem hooren spreken niet alleen in Zijn Woord (Hij heeft mij veel meer gezegd, dan b.v. Sem), doch ik heb Hem ook tot mij hooren spreken met een gansch inwendige roeping, die krachtig was, werkzaam.

Maar — dat ik werkelijk „inwendig geroepen“ ben, weet ik slechts doordat mij geopenbaard is, dat er heusch ook iets als inwendige roeping en wedergeboorte (als levendmaking uit de dooden) bestaat. Anderen beweren, dat er tusschen wie ik wedergeboren of niet-wedergeboren noem, heusch geen tegenstelling bestaat als tusschen levenden en dooden; dat het alles maar „religieuze variaties“ zijn. Neem mij ook maar één oogenblik de zekerheid af, dat de Dordtsche Leerregels de wedergeboorte zuiver opvatten, en zie, ik ben door dat niet-langer-gelooven van Gods geopenbaarde waarheid in dezen geheel en al ontzonken zelfs aan de mogelijkheid om te gelooven, dat God mij „inwendig heeft geroepen“, en dat de Geest Gods in mij een werk begonnen is, dat mij in de rij plaatst van die schepselen, die Hij eeuwig naast zich hebben wil. Het „objectieve“ grijpt dus dadelijk in op het „subjectieve“, mijn „kijk“ op het eene grijpt dadelijk dien op het andere aan.

En ook het omgekeerde geschiedt. Geloof ik op een bepaald oogenblik niet, dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben, terwijl ik wel toegeef, dat er zoo iets als rechtvaardiging van den zondaar om niet bestaat, dan twijfel ik aan den „ernst“ en de onvoorwaardelijkheid der roeping; dat evenwel de evangelische roeping „ernstig“ was en onvoorwaardelijk, en dadelijk rechtsingang verleent, ja: neemt, dat behoort tot de z.g. „objectieve waarheden“. Zou ik deze waarachtig vertrouwen, er ronduit amen-op-zeggen, dan zou ik daarin de geloofsakte doen, die met één slag me dadelijk doet jubelen: ik ben Gods aangenomen zoon, en die door dat geloof mijn heele leven verandert. Best mogelijk, dat ik een „geloovige“ was vóór dien; maar — ik doe op dit oogenblik de geloofsakte niet, en ik heb met die éne akte, akteuele ongehoorzaamheid dadelijk een brutaal mes gehaald door het schilderij (het beeld is van Paulus) van Gods z.g. „objectief-geopenbaarde“ waarheid.

Over het tweede punt spreken we den volgenden keer.

K. S.

#### Geloofsverzekerdheid en Zelfonderzoek. VI.

Volgens de belofte van de vorige week moeten we nu een en ander gaan zeggen over de belangrijke beschouwingen van Calvijn, die hij in zijn verklaring van 2 Petr. 1:10 geeft.

Zoals ik reeds schreef kunnen we dit stuk van Calvijn niet aanvaarden als de verklaring van den bewusten tekst. Calvijn is van oordeel, dat in dat vers gesproken wordt van de uitverkiezing, terwijl Prof. Greijdanus klemmend betoogde, dat Petrus van de uitverkiezing niet sprak, maar 'toeg had op een in den tijd vallende uitkiezende daad Gods.

Al kunnen we Calvijn als uitlegger van dezen tekst dus niet volgen, we moeten toch nauwkeurig nota nemen van wat hij „naar aanleiding van“ den tekst schrijft. Voor de kennis van Calvijns gedachten over de visie op geloof, geloofsverzekerdheid enz. is dit zeer zeker van belang.

Er is bovendien nog een reden, waarom ik graag op dit stuk van Calvijn inga. In het „Jongelingsblad“ schreef ik reeds een en ander over Calvijns meening inzake de kwesties, die ons bezighouden. En dan komt vanzelf de vraag op, of wat Calvijn bij 2 Petr. 1:10 schrijft in overeenstemming is met wat ik uit de Institutie aanhaalde.

Calvijn schrijft in de Institutie (III. 14. 18), dat „de heiligen, wanneer het gaat over het grondvesten en vaststellen van hun zaligheid, zonder te letten op de werken, alleen op Gods goedheid de ogen richten. En zij wendden niet alleen zich tot haar vóór alles als tot het begin van hun zaligheid,

maar zij rusten in haar ook als in de vervulling. Wanneer de conscientie zoo gegrondvest, opgericht en bevestigd is, wordt ze ook bevestigd door het beschouwen van de werken; namelijk in zoverre als zij getuigenissen zijn, dat God in ons woont en regeert. Daar dus dat vertrouwen op de werken geen plaats heeft, tenzij ge eerst het gansche vertrouwen van uw hart op de barmhartigheid Gods gesteld hebt, mag het niet schijnen te strijden met dat vertrouwen, waarvan het afhankelijk is“.

Hier zegt dus Calvijn, dat geloovigen, menschen, die eerst het gansche vertrouwen van hun hart op de barmhartigheid Gods gesteld hebben en wier conscientie gegrondvest, opgericht en bevestigd is alleen op Gods goedheid, bovendien nog versterkt worden door het beschouwen der goede werken. Zulke geloovigen worden versterkt. Zij alleen. Want zij alleen kunnen de goede werken zien als getuigenissen, dat God in hen woont en regeert.

Het subject van het beschouwen der goede werken is hier de geloovende mensch. Niet de twijfelaar (= de niet-geloovende). Niet de man, die werkelijk niet weet of hij van Christus is en nu door het onderzoek van zijn leven en levensuitingen in hun ruimsten omvang zichzelf aan die zekerheid wil helpen. Zoo iemand komt er nooit. En als hij meent zoo zekerheid gevonden te hebben is het een leugen. Hij bouwt op zandgrond. Het allereerste begin moet altijd zijn: geloof. En dan niet een of andere caricatuur van het geloof, zooals de menschen er zoo veel hebben gemaakt, maar het ware geloof in den zin van vertrouwen-op-Christus-als-mijn-Zaligmaker, het geloof als rusten-in-de-Waarheid-Gods.

Bovendien onderscheidt Calvijn in bovengenoemd citaat duidelijk tweeërlei „vertrouwen“. Het „vertrouwen op de werken“ en het „vertrouwen des harten op de barmhartigheid Gods“. Dit tweeërlei vertrouwen ligt evenwel niet in één vlak. Het „vertrouwen op de werken“ is geheel en al afhankelijk in ontstaan en bestaan van dat andere vertrouwen, het vertrouwen des harten op Gods barmhartigheid. Het heeft zelfs geen „plaats“ waar het bestaan kan als er dat eerste fundamentele, primaire vertrouwen des harten niet is.

Zou er dan ook strijd komen tusschen dat tweeërlei „vertrouwen“, b.v. zoo dat het overzien van ons leven en onze levensdaaden ons zou doen twijfelen of het wel in orde is, dan moet een streep gehaald door die conclusie, want het primaire, directe-vertrouwen op Christus en Zijn bloed beslist.

Zoals wel bekend is, maar te weinig in rekening wordt gebracht, is naar Calvijns opvatting „het vertrouwen des harten op de barmhartigheid Gods“ het resultaat van die wonderlijke werking des Geestes, die hij het getuigenis des Heiligen Geestes noemt.

Dat getuigenis bindt de geloovigen direct aan de geopenbaarde beloften Gods. Het getuigenis des Geestes is n.l. geen „spreken“ maar een „doen“. Geen spreken van nieuwe dingen, maar een vastbinden aan en doen vertrouwen op de reeds gegeven openbaring van Gods goedheid in Christus. Het getuigenis des Geestes maakt, dat de heiligen de beloften aanvaarden en er zich volkomen op verlaten. Het gevolg van die getuigende werking des Geestes is onmiddellijke zekerheid des geloofs. Van alle redeneering en bewijsvoering en zelf-reflexie en zelfontleding is die zekerheid onafhankelijk. Ook de „goede werken“ spelen bij deze getuigende, zekerheid-van-eigen-orde schenkende, werking des Geestes niet mee. Dat de geloovigen vrijmoedig uitroepen: Abba, Vader, dat ze in Christus vrijmoedigheid hebben en den toegang met vertrouwen door het geloof in Hem, geschiedt zeker niet, zoo zegt Calvijn, door de gave der wedergeboorte (= heiligmaking), want die is altijd onvolmaakt in het vleesch en houdt een menigvuldige stof van twijfeling in zich (III. 13. 5). Het nagaan van eigen leven geeft ons die centrale fundamentele zekerheid nooit. De zekerheid, die de Geest werkt is van eigen orde, van geheel eigen kracht. Ze is aan het geloof inherent, in het geloofsbewustzijn gegeven. Ze is niet maar zekerheid omtrent objectieve Waarheid, maar tegelijk persoonlijke gemeenschap aan die Waarheid, een rusten daarop. De Geest getuigt aan (of: in) de harten, bindt de geloovigen daár aan de beloften, en zoo is de zekerheid, die de Heilige Geest geeft, daardoor vanzelf persoonlijke heilzekerheid<sup>1)</sup>.

De geloovige is dus geloovend, in de geloofs-actie zeker van Gods welwillendheid jegens hem. Geloof hij werkelijk, dan is er die zekerheid, zij het ook bij alle geloovigen in verschillende mate. Maar toch: „zoodra ook de minste druppel des geloofs in onze harten is ingedruppeld, beginnen we reeds het vriendelijke en liefelijke en ons goedgunstige gelaat Gods te aanschouwen“ (III. 2. 19). Maar omgekeerd: is er die zekerheid, hoe zwak ook, niet, dan is er geen geloof. „Waarlijk geloof is slechts hij, die met een vaste overtuiging er van overtuigd is, dat God hem een genadig en goedgunstig Vader is en die van Gods goedertierenheid zichzelf alles belooft, die op de belofte van Gods goedertierenheid jegens hem vertrouwend, een onwettelijke verwachting der zaligheid heeft“ (III. 2. 16).

Nooit sterk genoeg kan die volmaakte eigensoortige, van boven af, van buiten af gewerkte geloofs-zekerheid worden geaccentueerd. Het is een der grootste schatten der Reformatie, dat zij weer de oogen opende voor dat geheel eigene van het echte geloof en de ware geloofs-zekerheid. De Roomschen trachten de zekerheid te vinden in en uit de goede werken, maar zij kwamen niet verder dan tot een onzeker vermoeden. En de Piëstisten probeerden het nog eens en kwamen niet verder dan „bekommering“ of dikwijls valsche gefundeerde



#### Synode des Geloofs.

Binnen enkele dagen komen wij als synode te samen.

Ik schrijf wij, hoewel ik noch lid der Synode ben, noch aan de tafel der prae-adviseurs zal plaatsnemen.

Een synode toch is geen conferentie van theologissen en kerkelijke experts.

Geen gereformeerd parlement, waarheen wij vertrouwensmannen afvaardigen.

Geen amphitheater, waarin alleen de eerste-klassers met hun professionals de arena betreden en de anderen als toeschouwers op de tribunes zitten.

Zelfs geen vergadering van kerken, die een modus vivendi trachten te vinden voor een verder ongestoord samenleven.

Maar een synode is een Kerkvergadering!

En als ik spreek van Kerk, dan noem ik allereerst den naam van Christus, den Gezalfde!

Hij is het, Die ons samenroept om te hooren wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Hij roept Zijn Kerk samen naar de ambten, door Hem ingezet: profeten en leeraars, herders en opzieners.

Opdat zij Zijn medewerkers zouden zijn in het regiment, waarmede Hij Zijn Kerk regeert.

En ons allen roept Hij, leden van Zijn lichaam, Zijner zalving deelachtig, opdat wij zouden belijden: wij zijn van U!

Opdat wij met alle bidding en smeeking zouden pleiten: „Uw Koninkrijk kome“ d.i. regeer ons door Uw Woord en Geest. Gij kocht ons met Uw bloed, blijf Heiland, ons regeeren. Wil ons, Uw erfenis, door Uwe macht bewaren.“

Wij zullen toch van het Koningschap van Christus geen formeel zaak gaan maken!

Een Zondag van den Catechismus, een artikel uit de Confessie, een passus uit de Dordtsche Leerregels, een hoofdstuk uit de Kerkenorde.

Om dan verder te praten en te doen alsof Christus absent ware!

Om dan synode te houden en over de synode te praten buiten het geloof om.

Dat ware kerkje-spelen en synode-spelen!

Er schijnt onder ons een zekere synode-angst te bestaan.

In dien angst zien wij boemannen aan de tafel der prae-adviseurs.

Wij meenen bommenwerpers te hooren en construeeren gaskelders om het gevaar te ontvluchten.

Was die stemming algemeen, was er bij ons niets anders, het zou beter zijn geen synode te houden!

Maar het geloof in ons ontwaakt.

Wij zien in het geloof Christus, Die onze eenigste Autoriteit is.

En Hem ziende, komen wij bevende tot den Heere en Zijn goedheid.

Tot Hem, Die als onze Koning en aller dingen machtig, ons alles goeds te geven, den wil en het vermogen heeft.

Looft God in Zijn gemeent' alom,

Den Heer, gij, die in 't heilgdom

Als Israels kroost moogt naadren.

Hoe vroolijk gaan de stammen op

Naar Sions Godgewijden top!

N. B.

en dus ook onzekere zekerheid. Maar Calvijn kreeg oog voor het wonderse wezen van geloof en geloofs-zekerheid, zooals de Schrift ons die teekent: gewerkt, in stand gehouden door den Heiligen Geest, rustend in het hart. Een zekerheid van groter diepte en kracht, van andere dimensie, dan het psychisch ervaren en beleven en zichzelf onderzoeken der menschen ooit geven kan.

Met nadruk wil ik er nog op wijzen, dat die echte zekerheid met en in het geloof meekomt, in het geloofsbewustzijn van meet af gegeven, aanwezig, inherent is. Geloovende is de geloovige zeker. Het is niet zoo, dat een mensch, in zichzelf rondspeurend, ziet, bemerkt, dat hij „het geloof bezit“ en dan daaruit concludeert, dat hij een geloovige is. Wanneer iemand meent zoo iets te kunnen doen en het inderdaad wil volvoeren, dan neemt hij zijn positie buiten het geloof, dan staat hij op ongeloofsstandpunt. Dan maakt hij zich blind als voorbereiding om te gaan zien. Dan berooft hij zich van het eenige middel waarmee hij het werk des Geestes zou kunnen ontdekken. Ook bij het nagaan van allerlei zielsbelevissen en goede werken geldt het woord van Hebr. 11, dat het geloof een bewijs is van dingen, die men niet ziet<sup>2)</sup>.

Het geloovende kind des Heeren richt zich op Jezus Christus, in Wien God tot hem komt. Het hoort Hem spreken en grijpt de beloften aan en rust in zijn Waarheid. Het levende gelooven is niet voor alles met zichzelf bezig, met eigen aanwezigheid, aard en werking — maar met Jezus Christus en is zoo, in dezelfde daad, op het-